

Вж. [Галерията](#)

Πολύδωρος, Polydorus - в превод от стгр. името му означава буквално „много(на)дарен“.

Най-малкият син на троянския цар Приам и Хекуба, според версията, най-рано засвидетелствана в трагедията на Еврипид *Хекуба*. В тази литературизирана редакция на мита Хекуба е дъщеря на тракиеца **Кисеус** (Cisseus), в чието име са ясно доловими дионисови реминисценции. Трагедията най-вероятно е била поставена през 425 г.пр.Хр, тъй като в текста (ст. 462) има намеци за възстановяването на Делоските празници през 426 г.пр.Хр. [Norwood 1952]. Според нея, **П.** бил изпратен от родителите си при тракийския цар **Полиместор** в Тракия, за да избегне гибелта в случай, че Троя бъде завладяна от ахейците. Когато, обаче, това се случило, тракиецът убил детето, заграбвайки съкровищата, които родителите му изпратили с него, за да не изпитва никаква нужда по време на изгнанието си. Според оправданията на **Полиместор**, обаче, този грях той е извършил, за да не бъдат заплашени ахейците от възкресяването на Троя и нейната мощ [Euripid., *Нес.*, 1135-1145]. Тогава ахейците биха изпратили отново експедиция срещу Троя и биха опустошили владяните от него тракийски земи, защото и съседите на троянци са изпитали големи беди по време на войната.

В пролога на трагедията на Еврипид духът на **П.** се появява на Хекуба, предричайки злочестата ѝ съдба: в един ден тя ще погребее и него, и дъщеря си Поликсена, която духът на Ахил е пожелал да бъде принесена в жертва на надгробната му могила. Той разказва, че **Полиместор**, въпреки обвързаността си с троянците посредством клетвата за гостоприемство [xšnoj latrñioç: Euripid., *Нес.*, 26; prŌj dīma QrVk...ou xšnou: Euripid., *Нес.*, 6], коварно е отнел живота му веднага след като ахейските войски напуснали опожарената Троя и поели към родните си места. Тялото той захвърлил в морето, без да му отдаде полагащата му се последна почит и да го погребее, както се полага. Когато троянските жени отиват на брега, за да донесат вода за измиването на жертвопринесената вече Поликсена, те намират тялото на мъртвия **П.**

Хекуба получава разрешение от Агамемнон, на когото е дадена като почетен дял от плячката, да отмъсти за убийството на най-малкия си син. За да отмъсти на **Полиместор** за извършеното престъпление, Хекуба го примамва в ахейския лагер на брега на **Тракийския Херсонес** под претекст, че ще му даде още злато, за да не изпитва синът ѝ нужда в изгнанието си. Той пристига по нейно настояване с двамата си сина. Подлъган

от пленените троянки, влиза в тяхната палатка, където те му отнемат с лъжи оръжието. След като убиват синовете му, избождат очите му и го ослепяват. В интерпретациите на по-късните автори това прави самата Хекуба.

За разлика от Еврипидовия **П.** Омировият малолетен син на Приам и Лаотое [*Hom., Il., 22. 48; срв. Eustath. ad Il., 16, 175*], загива под стените на Троя, пронизан от копието на Ахил.

Еврипидовата версия е следвана с различни отклонения в детайлите от множество антични автори като Плутарх в неговите *Успоредни жизнеописания* [24: *Polydorus & Rustius*], Овидий [*Metam., 13, 430ff.; 527ff.*], Вергилий [*Vergil, Aeneid., 3, 13-70*], коментарите на Сервий към Вергилиевата *Енеида* [*Serv. V. A. 3. 15, 49*] и др. В *Успоредните биографии* [24] на Плутарх, както и във *Фабули* на Хигин [*Hygin., Fab., 109: Iliona; срв., 240; 254*] роденият по време на Троянската война **П.** бил изпратен в пълна тайна непосредствено след раждането му при най-голямата дъщеря на Приам и Хекуба, Илиона, която била омъжена за тракийския цар Полиместор. Същият мотив е лежал в основата на загубената творба на римския трагик Пакувий *Илиона* [*Horat., Sat., 2, 61 и схолиите към тези стихове; Cic., Tusc., 1, 44; Acad., 2, 27; Serv., V. A., 1, 653*], който в своите поетични творби е третираше предимно сюжета на Троянската война. От съображения за сигурност Илиона го подменила със своя син Дейпилос, представяйки последния за своя брат. След падането на Троя ахейците предложили на **Полиместор** дъщерята на Агамемнон, Електра, за съпруга, ако убие **П.** Той се съгласил, но поради заблудата убил собствения си син, Дейпилос. Когато това се случило, **П.** отишъл при Аполоновя оракул в Делфи, за да научи истината за родителите си. Но останал удивен, научавайки, че неговият роден дом е разрушен, баща му убит, а майка му - в плен. След като се върнал у дома, все още смятайки Илиона и **П.** за свои родители, той попитал Илиона, защо оракулът грешил в прорицанията си. Тогава тя му разкрила истината за неговия произход. По неин съвет **П.** ослепил и после убил **Полиместор**.

По-различна е версията в достигналата до нас под фиктивното име на Диктис Критски [*Dictys Creten., 2. 18-27; срв. Cedrenos 1.222f.*] хроника на Троянската война, датирана към 4 в. Според нея, Приам в пълна тайна изпратил своя най-малък син при обвързания с него от клетва за гостоприемство [*Eurip. Hec. 6*] тракийски владетел. По време на дългогодишната обсада ахейските херои опустошавали близките на Троя земи и градове. Когато Аякс, синът на Теламон, нападнал **Тракийския Херсонес**, уплашен, че земите му ще бъдат опустошени, **Полиместор** му предложил в замяна **П.**, много злато и дарове, както и да доставя една година жито за ахейската войска. Ахейците изпратили Одисей и Диомед при Приам за преговори, в които поискали замяната на **П.** с Елена. Парис обаче не искал да се раздели с любимата си и троянците отказали замяната. В отмъщение и за назидание ахейците убили с камъни малкото момче под стените на

града, пред очите на троянците.

Вергилий в III песен на своята *Енеида* [Vergil, *Aeneid.*, 3, 13-70] излага фрагментирано един митологичен разказ, различен от този на Еврипидовата *Хекуба*, следвайки, изглежда, локалната легенда за основаването на град **Енейа** (**Енейади**) или **Енос** в Тракия. В тази версия духът на **П.** отново проявява пророческите си функции, пророкувайки от гроба си. Според Вергилий, Еней достига след бягството си първо далечната земя, посветена на Марс, която траките обработват, а нявга била владяна от **Ликург**. Тя била сред съюзниците на троянци. Мястото не е изрично уточнено, въпреки че много изследвачи смятат, че поетът е имал предвид **Енос** на устието на **Хеброс** - навярно, заради коментара на Сервий към тези стихове [Serv., VA., 3, 16]. Вергилий споменава само, че събитията се случват на залив, край брега на морето. Там Еней принесъл жертва на своята майка (Афродита) и на боговете, които го закриляли като чст от ритуала на основаването на новия град. За да застели олтаря свещен с миртови клонки, той се опитал да изтръгне няколко стебла от наблизно стърчащата могила и станало чудо: от тях закапала черна кръв, която опръскала земята. От хълма той дочул плачевни вопли и научил страшната история на най-малкия син на Хекуба и Приам, **П.**, която в тази си част следва еврипидовата версия. Изпратен от баща си с много злато при царя на траките (името на **Полиместор** тук не е споменато), с падането на Троя той бил убит от него и всичкото злато заграбил. Появата на духа на Полидор е едно от първите пророчества, с които Еней трябва да бъде насочен от боговете ("бързо от тази престъпна земя да се махнем и този/край да напуснем, с убийство на гост осквернено....") към Алба Лонга:

.... Бягай от тази проклета земя и от този

алчен бряг... [превод от лат. Борис Тонков: *Вергилий*, с. 65]

Преди да отплуват, Еней и неговите съпътници извършват погребалния ритуал над тялото на **П.**, натрупвайки много пръст на могилата, преливат гроба и „въвеждат в гроба душата“.

Друга версия локализира гроба на **П.** при **Енос** на брега на р. Хеброс [Plin., NH, 4, 11, 18; Pomr. Mela, 2, 28; Ann. Marc., 27, 4, 13; Serv., VA., 3.16], което, навярно, става под влияние на сходството между легендата за основаването на града и мита за убийството на **П.** от тракийския цар **Полиместор**, обясняващ навярно възникването на хероон с прорицаващ от гроба си херой [Gruppe, p. 209, Ann. 5]. Плиний [Plin., NH, 4, 11, 18] привежда и двете традиции. Имало място, казва той, наречено **Енос**, на устието на **Хеброс**, с гроб на **П.**; но тъй като градът е споменат от Омир [Hom., Il., 4, 520] като съществуващо по време на Троянската война, трудно обяснима би била традицията, че е основан от Еней.

Налага се внушението, че може би сме пред ранен вариант на мита, гравитиращ към основаването на града до мястото, където е надгробната могила-хероон на пророкуващия **П.** Очевидно сме пред фрагменти от устойчиво митологично ядро и ритуален комплекс около основаването на нов град, съпроводени от необходимия за това култов комплекс на гроб-хероон на херой, с чието препогребване [„въвеждане на душата в гроба“, по думите на Вергилий, *Vergil., Aeneid., 3. 66-67: animamque sepulchro condimus*] са били свързани те. Това може да се долови и в сходната ситуация при основаването на **Амфиполис** и препогребването на **Резос**.

Профетическите функции на **П.** тясно кореспондират с подчертано дионисовия характер на едноименната митологична фигура от Тиванския цикъл - синът на Кадъм и Хармония, брат на Семела, Ино, Агаве и Автоное [*Hesiod., Theogon., 975-978; Hrd., 5, 59; Euripid., Phoenissae 1, 5; Diod., 4, 2, 1ff.; Hygin., Fab., 179, срв. 76; вж. особено Pausan., 9.12.4*]. Много е вероятно Еврипид да е комбинирал свързаната с Дионис фигура на тиванския херой с тази на локалното тракийско божество, чийто култ е бил съчетан евентуално със светилище и оракул, поставяйки началото на една нова литературна традиция.

Литература:

Богданов Б. 1975: Богданов Б. *Двучастните трагедии на Еврипид и въпросът за описанието на мирогледната проблематика на античната трагедия*. Кандидатска дисертация. София, 1975

Вергилий 1979: Вергилий. *Енеида*. Превод от лат. Борис Тонков. София, 1979

Лозанова В. 2004: Лозанова В. Еврипидовата трагедия *Хекуба*: драматургичният топос на метаморфозата. - В: *Черно море между Изтока и Запада*. (IX Понтийски четения, Варна, 16-17 май, 2003). Варна, 2004, 161-169

Лозанова В. 2011: Лозанова В. Еврипидовата трагедия *Хекуба*: метаморфоза и ритуално пространство. - *Култура, литература, действителност*. (Юбилейна научна конференция в чест на проф. Богдан Богданов, 6 ноември 2010 г.). С., 2011 (под печат)

ИТТ: *Извори за историята на Тракия и траките*. София, 1981, Т. 1

Овидий 1974: Овидий. *Метаморфози*. Превел от лат. Г. Батаклиев. София, 1974

Norwood G. 1952: Norwood G. *Greek Tragedy*. New York, 1952

Lozanova V. 2004: Lozanova V. Die Euripidische Tragödie *Hekabe*: Zwischen Thrakischen Chersonesos und der Insel der Seligen. - In: *IX-th International Congress of Thracology: Thracians*

and Circumpontic World. Chişinău - Vadul lui Vodă, 6-11 September, 2004, Chişinău, 2004, T. III, 9-22

Manuwald G. 2000: Manuwald G. Pacuvius' Iliona. Eine römische Version des Polydorus-Mythos. - In: Manuwald G. (ed.) *Identität und Alterität in der frühromischen Tragödie*. Würzburg, 2000, (301 - 314)

Zwicker J. 1952: Zwicker J. Polymestor No1. - *RE* 21.2, Stuttgart, 1952, 1768-1772

Ваня Лозанова

-
-
-
-
-
-